

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

202

Unkennbar

Farne

Wald

9(2)

VF-39

1905

Մատենադարանի Հասցե
2011-07 n 1 JAN 2009

9(2)
Մ-24

ալ

ՔՐԳՈՒՆԾՔՆԵՐ
ԵՐՍԵՐԻՈՍ ԿԵՍԵՐԱՅՈՒ ՔՐՈՆԻԿՈՆԻՑ
ՄԻ ՀԻՆ ՉԵՌԱԿՐՈՒՄ

Եւսեբիոս Կեսարացու Քրոնիկոնի հայերէն Չեռագրերի մասին մանրամասն գրել է հանգուցեալ ուսուցչապետ Թէոդոր Մոմկէն (տես „Hermes“, Dreissigster Band, էջ 322—338, „Die armenischen Handschriften der Chronik des Eusebius“): Յարգելի գիտնականն այդ յօդուածում մատնանիշ է անում, որ Պալատեցի Կէորդ Յովհաննիսեանի ընդօրինակութիւնը, որը ուղարկուած էր Վենետիկի Մխիթարեաններին, ինչպէս եւ Թոխաթի 1696 թուի Չեռագիրը՝ արտագրուած են Էջմիածնի թ. 1724 Չեռագրից:

1065
26780

Ուրեմն՝ ապագայում Քրոնիկոնի հայերէն ընագիրը վերստին հրատարակելու ժամանակ միանգամայն կարելի է անտես առնել վերոյիշեալ ընդօրինակութեան եւ Թոխաթի 1696 թուի Չեռագրի տարբեր ընթերցուածները, եւ ապագայ հրատարակութեան հիմք ծառայելու է միայն Էջմիածնի թիւ 1724 Չեռագիրը:

Ի նկատի առնելով, որ Քրոնիկոնի ընագիրը պատմական խիստ մեծ կարեւորութիւն ունի՝

անհրաժեշտ է ըստ կարելոյն վերականգնել մեր ձեռքը հասած Էջմիածնի Թ. 1724 մայր Չեռագրի աղճատուած ընթերցուածներն առանձին հոգացողութեամբ, օգտուելով ֆրոնիկոնից առնուած այն քաղուածքներից, որոնք հանդիպում են գլխաւորապէս Չեռագրական թողութեաններում:

Այդպիսի քաղուածքներ Եւսեբիոսի ֆրոնիկոնի առաջին մասից գտնուում են Էջմիածնի Թ. 1775 Չեռագրում (= Կարենեան Ցուցակ, Թ. 1733):

Այս Չեռագրի հիմնական մասը կազմում են Նոննոսին վերագրուած առասպելաբանական մեկնութիւնները, որ հրատարակել ենք Zeitschrift für armenische Philologie հանդիսում (Erster Band, էջ 220—300), նաեւ առանձին գրքոյկով (Marburg, 1903): Նոյն Չեռագիրը բաց ի Նոննոսից պարունակում է 'Ησυχίου-ի Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως երկից մի մեծ կտոր (Թերթք 108բ—117բ) հետեւեալ վերնագրով՝ «Պատմութիւն ի սկզբանէ շինութեան հոյակապ եւ պանծալի քաղաքին Բիզանտիոնի¹»: Այս հատուածին անմիջապէս հետեւում են քաղուածքներ Եւսեբիոսի ֆրոնի-

¹ Տես նոյնը Հ. Արսէն Սուքրեանի հրատարակութեամբ «Բազմապէս» հանդիսում 1878, էջ 58-63, «Պատմութիւն ի սկզբանէ շինութեան հոյակապ քաղաքին եւ պանծալի Բիզանտիոնի»: Էջմիածնի Թ. 1775 Չեռագրում շատ ընթերցուածներ լաւագոյն են, քան Հ. Արսէն Սուքրեանի հրատարակած բնագրում:

կոնից եւ Պատճառաց Գրքից (Թերթք 117բ—127բ եւ 128ա—158բ):

Թէեւ այս Չեռագիրը յիշատակարան չունի, սակայն կարծում ենք որ մտաւորապէս ԺԳԸ՞ դարում պէտք է գրուած լինի, որովհետեւ գիրը անցողական բոլորգիր է, իսկ այդպիսի հին գրութիւն ԺԳԸ՞ կամ յետագայ դարերի Չեռագրերում ինձ գրեթէ չէ հանդիպել: Յամենայն դէպս Չեռագիրը 1217 թուից յետոյ է գրուած, որովհետեւ պարունակում է Պատճառաց Գրքից հատուածներ¹:

Մեր այս Չեռագրի ֆրոնիկոնից քաղուած հատուածները խիստ հետաքրքրական են այն տեսակէտից, որ գաղափար են տալիս Էջմիածնի Թ. 1724 մայր Չեռագրի եւ Հ. Մ. Աւգերեանցի լոյս ընծայած բնագրի թերութիւնների մասին:

Բոլոր քաղուածքները հաւասար են Հ. Մ. Աւգերեանի հրատարակած բնագրի 250 տողին եւ այդ 250 տողում տալիս են 188 տարբեր ընթերցուածներ, որոնցից շատերը տպագրուածից լաւագոյն են: Ուրեմն՝ եթէ մեր ձեռքը հասած լինէր Եւսեբիոսի ֆրոնիկոնի մի հին անկախ այլ Չեռագիր, այժմեան հայերէն բնագիրը բազմաթիւ փոփոխութիւններ կը կրէր:

¹ Տես «Հանգէս Ամօքեայ», 1904, մայիս, էջ 144 ծանօթութիւն 4, * Ն. Ա-ի «Նոննոսի մեկնութիւնը Գրիգոր Աստուածաբանի հինգ ծառից», յօդուածում, ուր որոշուած է Պատճառաց Գրքի ժամանակն ըստ Հ. Բ. Տաշեանի գուցման:

Թէ որքան ճիշտ է այս նկատողութիւնը՝ կը խնդրենք ստուգել յիշեալ քաղուածքների ներքեւում նշանակած տարբեր ընթերցուածներէց:

Ուսուցչապետ Թ. Մոմկէնի օրինակին հետեւելով՝ նախ նշանակում ենք Alfred Schöne-ի լատիներէն թարգմանութեան էջերն ու տողերը եւ ապա Հ. Մ. Աւգերեանցի միածալ եւ քառածալ միենոյն հրատարակութեան էջերն ու տողերը եւ այդ ապագրութեան ընթերցուածները, իսկ դրանց համապատասխան էջմիածնի Թ. 1775 Չեռագրի տարբերութիւնները նշանակում ենք F տառով = Fragmentum:

Ա. ԷՋՄԻԱՇՆԻ ՉԵՌ. Թ. 1775, ԹԵՐԹԻ 117բ—122ա (= ALFRED SCHOENE ԷՋ 11,21—17,17 = ԱԻԳԵՐԵԱՆՑ ԷՋ 9,14—13,19 = 17,4 ՄԻՆՉԵՒ 26,9):

F վերն-դէմ «ա. ի Բաղձավէպն Աղէքսանդրի գրոցն զՔաղղէացոց մատենիցն»:

Alfred Schoene 11,21¹ = Ա-դերեան 9,14² = 17,4³ Բերոսոս բայ, F. Բերով. Կոսթա: F-ն աղմատուած է:

11,21 = 9,15 = 17,5 բարեզոնական, F. բարելոնական:

1 Alfred Schoene, Evsebi Chronicorum liber prior. Armeniam versionem latine factam ad libros manuscriptus recensuit H. Petermann. Berolini MDCCCLXXV.

2 Հ. Մկրտիչ վարդապետ Միխիթարեան Աւգերեանց, Եւսեբի Պամփիլեայ կեսարացոյ ժամանակակիցն Երկմասնեայ, Մասն Ա, Վենետիկ 1818, միածալ:

3 'Նգիւր' քառածալ:

11,22 = 9,16 = 17,6 Փիղեպեայ, F. Փիղիպպեա [= Φιλίππου]:

11,23 = 9,17 = 17,7 ի Բարեզոնի, F. ի Բարերէի:

11,24 = 9,19 = 17,9 յերկերիւր, F. յերկրիւր: F. աղմատուած է:

11,27 = 9,22 = 18,3 զնախկերան արարչութենէ, F. զնախկերպն արարչութենէ, [Synce. περι... πρωτογονίας]:

11,28-29 = 9,24-25 = 18,5-6 զնոցուն իրաց եւ զգործոց պատմէ, F. զնոցունց իրաց եւ զգործոց (պատմէ չիք), [Synce. περι... τῶν κατ' αὐτοὺς πράξεων]: F-ի ընթերցումը կարելի է շուսպոյն ընթունել. «պատմէ» նայերիկ ընագրում միանգամայն ստերորդ է եւ յուսարկնում էր չիպ:

11,30 = 9,25 = 18,6 Դ՛նէ ատէ, F. ատէ (Դ՛նէ չիք): ինչպէս արդէն նկատել եւ չ. Մ. Աղգերեան եւ Alfred Schoene «Դ՛նէ» նայերիկ ընագրում ստերորդ է: Համեմայն թոյնաթի Չեռագրին F. եւս շունի «Դ՛նէ»:

11,30 = 9,25 = 18,6 զբարեզացոց, F. զբարելացոց:

11,30 = 9,26 = 18,7 հաստապել, F. հաստատեալ: F. շուսպոյն է:

11,30 = 9,26 = 18,7 է վերայ, F. ի վերա:

11,32 = 9,28 = 18,9 յիւրն կէայ, F. իւրն էակ (?):

11,33 = 10,2 = 18,11 կնճիթ, F. կնճիթ:

11,37 = 10,5 = 19,3 զորութիւն, F. զպարութիւն: F. շուսպոյն:

13,4 = 10,12 = 19,10 լեռնայինս, F. լեռնահինս:

13,4 = 10,13 = 19,11 ի բարեզոնի, F. ի բարեզոյնի, [յոռն. ἐν τῇ Βαβυλῶνι]:

13,6 = 10,15 = 19,13 բնակեալ, F. բնակել:

13,6 = 10,16 = 20,1 նոցայ, F. նոցայ:

- 13_{,8} = 10_{,19} = 20_{,4} յառաջնունն, F. յառաջ-
նունն:
- 13_{,9} = 10_{,21} = 20_{,6} բարեղացոց, F. բարե-
լացոց:
- 13_{,10} = 10_{,22} = 20_{,7} որոյ, F. որոյ, F. յուս-
անցրում՝ որում:
- 13_{,11} = 10_{,23} = 20_{,8} ապողոթորոս, F. ապող-
ոթորոս [= Sync. Ἀπολλόδωρος]:
- 13_{,13} = 10_{,25} = 20_{,10} ձկանն, F. ձրկանն:
- 13_{,14} = 10_{,27} = 20_{,12} ի տառնն, F. ի տարտնն:
- 13_{,16} = 10_{,29} = 21_{,1} պոհի, F. պատի, [Sync.
διαφυλάσσεσθαι]: F. պղատուած k:
- 13_{,17} = 11_{,1} = 21_{,2} ցերեկ, F. ցերեկն, [Sync.
τὴν μὲν ἡμέραν]: F. յուսպոյն:
- 13_{,18} = 11_{,3} = 21_{,4} չհպել, F. ոչ հպել:
- 13_{,20} = 11_{,4} = 21_{,5} դպրութիւնս, F. դպրու-
թիւնս:
- 13_{,21} = 11_{,6} = 21_{,7} դձեւս, F. եւ դձեւս, [Sync.
καὶ πόλεων συναρισμῶς]: F. յուսպոյն:
- 13_{,21-22} = 11_{,6-7} = 21_{,7-8} դմէհանաց պատշա-
ճութիւնս, F. դմէհանաց պատշաճութիւնս,
[Sync. ἱερῶν ἰδρύσεις]: F. «դմէհանաց»
գոռցե եւ պղատուած չի: Phl. mēhan hz-
նակաւ k «քնակարան», տե՛ս Horn, Grund-
riss der neupersischen Etymologie, էջ 227:
- 13_{,22} = 11_{,7} = 21_{,8} խեղամութիւնս, F. խե-
ղամութիւնս:
- 13_{,22-23} = 11_{,8-9} = 21_{,9-10} եւ սահմանաց եւ
բաժնից պայմանս, F. եւ սահմանաց եւ
զբաժնաց պայմանս: F. յուսպոյն k:
- 13_{,27} = 11_{,13-14} = 21_{,14-15} յայնմ ժամանակե
հետե, F. յայնմ հետե ժամանակե:
- 13_{,29} = 11_{,16} = 21_{,17} սկանն գազանի, F. սկաննի
գազան, [Sync. τὸ ζῶον τουτοὺν Ὀάννην]:
- 13_{,30} = 11_{,17-18} = 21_{,18-19} ի համատարած, F.
ի համատարած: F. պղատուած k:

- 13_{,30} = 11_{,18} = 21_{,19} գետեղել, F. գետեղել:
- 13_{,31} = 11_{,19} = 21_{,20} երկեկից, F. երկակեաց,
[Sync. ἀμφίβιον]: ի՛թի «երկեկից» [= ἀ-
μφίβιον] յառի գործածութեան համար ուրիշ
վիպոյնթիւններ չգտնուեն պետք է դորս
նգել Հայկական Բողոքից, որովհետեւ
յստ երեւոյթիւն պի յառն պղատուած է
«երկակեաց» ներկից:
- 13_{,34} = 11_{,22} = 22_{,3} սաէ յայտ առնել, F. սաէ
դայտնելն, [Sync. φησι δὴ λώσειν]:
- 13_{,35} = 11_{,23} = 22_{,4} դոմանայն, F. գոմանայն:
F. յուսպոյն k:
- 13_{,39} = 11_{,26} = 22_{,7} էր սաէ երբեմն, F. էր սաէ
երբեմն ժամանակ, [Sync. Γενέσθαι φησι
χρόνον]: F. յուսպոյն k: Alfred Schoene
Թարգմանել է՝ (Tempus) aliquando
erat . . ., փակագծերն անէրոյ եւն:
- 13_{,39} = 11_{,26} = 22_{,7} միշ, F. միշել:
- 15_{,3-4} = 11_{,31} = 22_{,12} չորքթեւանս, F. չո-
րքթեւանս [= Sync. τετραπτερους]:
- 15_{,5} = 11_{,32} = 22_{,13} գլուխ, F. գլուխ [=
Sync. κεφαλή]:
- 15_{,5} = 11_{,33} = 22_{,14} սանիս, F. սանացիս, իջ-
միսանի մայր Չեռագիրն եւս ունի «սա-
նացիս» [= Sync. ἀνδρείαν]:
- 15_{,5} = 11_{,34} = 22_{,15} բնութիւնս, F. բնութիւնս:
- 15_{,5} = 11_{,36} = 22_{,17} եղջերք, F. եղջերք: F.
յուսպոյն k: Տե՛ս A. Meillet, Observations
sur la graphie de quelques anciens manu-
scrits de l'Évangile arménien. Extrait du
numéro Nov.-Déc. 1903, Journal Asiatique.
- 15_{,9} = 11_{,37-38} = 22_{,18-19} յետոյ կուսէ, F.
յետոյ կուսէ, F. յուսանցրում՝ յետուս:
- 15_{,13} = 11_{,43} = 23_{,3} տառնս, F. տարտնս:
- 15_{,13} = 11_{,43} = 23_{,3} յետոյ կուսէ, F. յետուս
կուսէ:

- 15_{,14} = 11_{,44} = 23_{,4} շնագլուխ, F. շանա-
գլուխ:
- 15_{,15} = 11_{,15} = 23_{,5} այլ եւս, F. այլ եւս:
- 15_{,16} = 12_{,11} = 23_{,6} ճարգապարկերս, F. ճար-
գապարկերս:
- 15_{,16} = 12_{,2} = 23_{,7} տանաւորս, F. տրտնաւորս:
- 15_{,16} = 12_{,2} = 23_{,7} զձիւնս, F. զճրիւնս:
- 15_{,18} = 12_{,5} = 23_{,10} երես, F. երես: «Երես»
տպագրութիւնը ձևագրում՝ երեսի վրիպակի է:
- 15_{,20} = 12_{,8} = 23_{,13} բեղայ, F. բեղա, [Sync.
τοῦ Βήλου]:
- 15_{,23} = 12_{,11} = 23_{,16} քաղեցեցերէն, F. քաղ-
եցեցերէն:
- 15_{,23} = 12_{,11} = 23_{,16} թաղաթայ, F. թա-
ղաթ [= Sync. θαλάτθ]:
- 15_{,23} = 12_{,12} = 23_{,17} յունարէն, F. յուներէն:
- 15_{,24} = 12_{,13} = 23_{,18} թաղադայ, F. թաղա-
այ [Sync. θάλασσα]: Տպագրութիւնը ձև-
ագրում՝ «Թաղադայ» վրիպակի է, ինչպիսի
սյղ սրղէն երկուսի է Alfred Schoene:
- 15_{,26} = 12_{,15-16} = 24_{,2-3} յարձակեալ ի վերայ
բեղայ, F. յարձակել ի վերա բեղայ, [Sync.
ἐπανελαμβάνει Βήλον]: Տպագրութիւնը
գիրը յստակ է:
- 15_{,26} = 12_{,16} = 24_{,3} հերձու, F. հերձու [=
Sync. σχίσαι]:
- 15_{,28} = 12_{,18} = 24_{,5} գաղանձ, F. գաղանձ:
- 15_{,28-29} = 12_{,18-19} = 24_{,5-6} որ ի նմա էին՝
սատակեալ, F. որ ի նմայ էին սատակել: F.
յունարեկին համապատասխան՝ Sync. καὶ
τὰ ἐν αὐτῇ ζῶα ἀφανίσαι:
- 15_{,33} = 12_{,15} = 24_{,12} ի նմանէ, F. ի նման:
- 15_{,34} = 12_{,26} = 24_{,13} զանգանել, F. զանկանել:
- 15_{,35} = 12_{,28} = 24_{,15} լինին, F. լինել [= Sync.
εἶναι]:

- 15_{,36} = 12_{,29} = 24_{,16} հաղորդել, F. հաղորդել:
F. վրիպակի:
- 17_{,1} = 12_{,30} = 25_{,1} զբեղայն, F. զբեղայն:
- 17_{,1} = 12_{,30} = 25_{,1} յունարէն, F. յուներէն:
- 17_{,3} = 12_{,32} = 25_{,3} բնդ մէջ կարեաց, F. բնդ
մէջ կորեաց: F. վրիպակի:
- 17_{,4} = 12_{,33} = 25_{,4} եւ զատանել, F. (եւ չիք)
զատանել, [Sync. καὶ διατάξαι]: Ուղիղ ըն-
թերցութիւնը կրինի՝ «եւ զատանել»:
- 17_{,5} = 12_{,35} = 25_{,6} գաղանաց ոչ ժուժել, F.
գաղանացն չժուժալ:
- 17_{,5} = 13_{,1} = 25_{,7} զորութեան, F. զաբու-
թեանն:
- 17_{,6} = 13_{,2} = 25_{,8} բեղայ, F. բեղայ:
- 17_{,9} = 13_{,4} = 25_{,10} հատեալ [= Sync. ἀφε-
λόντι], F. հարեալ:
- 17_{,9} = 13_{,5} = 25_{,11} զանգանել, F. զանկանել:
- 17_{,10} = 13_{,7} = 25_{,13} այլ, F. այլ:
- 17_{,13} = 13_{,9} = 25_{,15} հատուտել բեղայ, F.
հատուտել բեղա:
- 17_{,14} = 13_{,12} = 26_{,3} բերսս, F. բերսս [=
Βηρωσσοσ]:
- 17_{,17} = 13_{,17} = 26_{,8} ի խ. բիւրս ամաց, F. քա-
նասուն բիւր ամաց:

Բ. ԷՋՄԻԱՆՆԻ ԹԻԻ 1775 ՉԵՌԱԳԻԲ,

ԹԻՐԹՔ՝ 122a—125a (= ALFRED SCHOENE,

ԷՋ 19_{,37}—23_{,16} = ԱԻԳԵՐԵԱՆՅ ԷՋ 16_{,1} 18_{,22}

= 31_{,11} ՄԻՆՉԵԻ 37_{,10}):

F. վերնագիր՝ «Աղբրսանդրի Բաղճմակի»:

Al. Schoene 19_{,37} = Աղ. 16_{,1} = 31_{,11} Կրովն,
F. կրովն:

19_{,39} = 16_{,1} = 31_{,11} յայանել, F. յայանեալ:

19_{,37} = 16_{,2} = 31_{,12} հայրն, F. հայր:

- 19_{,28} = 16_{,2} = 31_{,12} *արամադայ*, F. *արամադայ*:
 19_{,10} = 16_{,3} = 31_{,13} *ի հնգետասաներորդում*, F. *ի հնգետասաներկրորդում*:
 19_{,40} = 16_{,11} = 32_{,1} *դէփոսամեան* [= Sync. *μηνὸς Δαΐσιου*], F. *դէփոսամեան*: F. *դրիպակ*:
 19_{,41} = 16_{,5} = 32_{,2} *ի ջրհեղեղէն*, F. *ի ջրհեղեղէ*:
 19_{,11} = 16_{,6} = 32_{,3} *հրաման տալ*, F. *հրաման տալ նմա*:
 21_{,2} = 16_{,7} = 32_{,4} *մատենից*, F. *մատենիցն*:
 21_{,3} = 16_{,9} = 32_{,6} *սիպարացւոց*, F. *սպարացւոց*:
 21_{,5} = 16_{,12} = 33_{,2} *ուճիկու եւ բմպելիս*, F. *ուճիկ եւ բմպելի*:
 21_{,7} = 16_{,14} = 33_{,4} *կազմածովք*, F. *կազմածով*:
 21_{,8} = 16_{,16} = 33_{,6} *թէ*, F. *եթէ*:
 21_{,8} = 16_{,16} = 33_{,6} *արդեօք*, F. *արդեք*:
 21_{,10} = 16_{,19-20} = 33_{,9-10} *չըստունդանէր*, F. *ոչ ստունկանէր*:
 21_{,16-17} = 17_{,6} = 34_{,6} *Թռչունս ինչ արձակել քսիտութրայ* [= Sync. *τῶν ὄρνεων τινὰ τὸν Ξίσουθρον ἀφέναι*], F. *Թռչուն ինչ քսիտութրեա արձակել*:
 21_{,17} = 17_{,7} = 34_{,7} *չգտանել*, F. *ի չգտանել*: F. *չտապոյն կ*:
 21_{,18} = 17_{,8} = 34_{,8} *եւ դադար*, F. *(եւ չիք) դադար*:
 21_{,17} = 17_{,9} = 34_{,9} *զնոս*, F. *զնա*:
 21_{,20-21} = 17_{,12} = 34_{,12} *անբէն*, F. *անբեն*:
 21_{,21} = 17_{,14} = 34_{,14} *բերեալ*, F. *բերել*:
 21_{,22} = 17_{,14} = 34_{,14} *երրորդ* [= Sync. *τὸ δὲ τρίτον*], F. *երկրորդ*: F. *աղանտուած կ*:
 21_{,23} = 17_{,17} = 34_{,17} *եթէ*, F. *թէ*:

- 21_{,24} = 17_{,18} = 34_{,18} *քակել զկողմ*, F. *եւ քակել զկողմ* [= Sync. *διελόντα τε . . .*]:
 21_{,27} = 17_{,23} = 35_{,2} *յերկրի*, F. *երկրի*: F. *չսպարոյն կ* "եւ երկրագագանել երկրի" [= Sync. *προσχυρήσαντά τε τὴν γῆν*]:
 21_{,28} = 17_{,24} = 35_{,3} *դից*, F. *դիցն*:
 21_{,29} = 17_{,25} = 35_{,4} *այնուհետեւ չիք*, F. *անհետ եւ չիք*: *ինն թողուի կ թի* "անհետ եւ չիք յաշաց լինել", յապարհն ընթերցուած կ [= Sync. *γενέσθαι . . . ἀφανῆ*]:
 21_{,29} = 17_{,26} = 35_{,5} *բնդ նմա*, F. *բնդ նմայ*:
 21_{,30} = 17_{,28} = 35_{,7} *մնային*, F. *մնաին*:
 21_{,31} = 17_{,28} = 35_{,7} *բնդ քսիտութրեանց* [= Sync. *τῶν περὶ τὸν Ξίσουθρον*], F. *բնդ քսիտութրեա*: F. *աղանտուած կ*:
 21_{,33} = 17_{,30} = 35_{,9} *կոչէին*, F. *կոչել*:
 21_{,33} = 17_{,31} = 35_{,10} *քսիտութրայ*, F. *քսիտութրա*:
 21_{,33} = 17_{,31} = 35_{,10} *չերեւեալ այնուհետեւ նոցա*, F. *չերեւեալ այնուհետեւ նոցայ* [= Sync. *ἀυτοῖς οὐκ ἔτι ἀφθῆναι*]:
 21_{,33} = 17_{,32} = 35_{,11} *նոցա*, F. *նոցայ*:
 21_{,34} = 17_{,32} = 35_{,11} *բարբառոյ*, F. *բարբառոյ*:
 21_{,34} = 17_{,33} = 35_{,12} *յօդոցն* [= Sync. *ἐκ τοῦ ἀέρος*], F. *յանդոցն*:
 21_{,35} = 17_{,34} = 36_{,1} *եթէ պարտ է*, F. *թէ պարտ էր*:
 21_{,35} = 17_{,35} = 36_{,2} *եթէ*, F. *թէ*:
 21_{,36} = 17_{,36-37} = 36_{,3-4} *ի բնակութիւն դիցն*, F. *ի բնակութիւն դիցն*:
 21_{,37} = 17_{,37} = 36_{,4} *կնոջն*, F. *կնոջն*:
 21_{,39} = 17_{,40} = 36_{,7} *նոցա*, F. *նոցա*:
 21_{,39} = 18_{,1} = 36_{,8} *բարբառն*, F. *բարբառն*:
 21_{,40} = 18_{,2} = 36_{,9} *դիցն*, F. *ի դիցն*:

- 23_{,2} = 18_{,5} = 36_{,12} **Եթէ**, F. **Թէ**;
 23_{,3} = 18_{,7} = 36_{,11} **Հայոց աշխարհն է**, F. **է Հայոց աշխարհ**;
 23_{,4} = 18_{,8} = 36_{,15} **նոցա**, F. **նոցայ**;
 23_{,4} = 18_{,9} = 36_{,16} **ըհա դից մատուցանեն**, F. **ըհա դից մատուցանել** [= Sync. *ἤσασαι τῆς τοῦζ ἰεσοῦς*];
 23_{,5} = 18_{,10} = 36_{,17} **ի բարեղոն**, F. **ի բարելոն**;
 23_{,6} = 18_{,11} = 36_{,18} **ուր (հ-ժ ուր)**, F. **ուր**;
 23_{,8} = 18_{,13} = 37_{,11} **ի կորդուացուց լերինն**, F. **ի կորդուացուց լերինն**;
 23_{,10} ≠ 18_{,15} = 37_{,13} **բերել ի ծեփածոյ**, F. **եւ բերել ի ծեփոյ**;
 23_{,11} = 18_{,17} = 37_{,15} **ցաւոց ինչ բժժանաց**, F. **աւուց ինչ բժժանաց**; F. **յրիպակ**;
 23_{,12} = 18_{,17} = 37_{,15} **նոցա**, F. **նոցայ**;
 23_{,13} = 18_{,18} = 37_{,16} **ի բարեղոն**, F. **ի բարեղովն**;
 23_{,14} = 18_{,19} = 37_{,17} **զմատեանն**, F. **զմատեանն** [= Sync. *ἡρῶματῶ*];
 23_{,16} = 18_{,22} = 37_{,10} **զբարեղոն**, F. **զբարելոն**;

Գ. ԷՁՄ. ԹԻԻ 1775 ՁԵՌԱԳԻՐ. ԹԵՐԹ 125^ա
 (= ALFRED SCHOENE) ԷՁ 23_{,22}—23_{,31} =
 ԱԻԳԵՐ. 18_{,30}—19_{,10} = 38_{,3}—39_{,10}):

F. *Վերնագիր*՝ «Բագմավիպին»:

- 23_{,25} = 19_{,2} = 39_{,2} **Հողմ**, F. **Հողմն** [= Sync. *ἀνέμους*];
 23_{,27} = 19_{,5} = 39_{,5} **բարեղոն**, F. **բարելոն**;
 23_{,28} = 19_{,7} = 39_{,7} **պրովիթեւ**, F. **պրովիթեւ**;
 23_{,29} = 19_{,8} = 39_{,8} **ընդ կրովի**, F. **ընդ կրոնի**;

Դ. ԷՁՄ. ԹԻԻ 1775 ՁԵՌԱԳԻՐ. ԹԵՐԹԲ
 125^բ—126^ա (= ALF. SCHOENE 33_{,26}—35_{,1}
 = ԱԻԳԵՐ. 25_{,34}—26_{,11} = 51_{,9}—53_{,3} ՄԻՆ-
 ՁԵՒ «ԲԱՆԻԻՆ»):

F. *Վերնագիր*՝ «Աբիւղենեա»:

- 33_{,28} = 25_{,36} = 51_{,11} **յուղացեալ**, F. **յուղացեալք**;
 33_{,31} = 26_{,1} = 52_{,1} **զբուրդնն**, F. **բուրդնն**;
 33_{,31} = 26_{,2} = 52_{,2} **որ այժմ բարելոն կոչի**:
 F. **որոյ այժմ բարեղոնն կոչի**;
 33_{,33} = 26_{,4} = 52_{,4} **Հողմոց**, F. **Հողմոց**, F. **լուսանցրում**՝ **Հողմովք**;
 33_{,34} = 26_{,6} = 52_{,6} **զմեքենաւոր գործն**, F. **զմեքենայաւոր գործ**;
 33_{,35} = 26_{,7} = 52_{,7} **բարեղոն**, F. **բարեղովն**;
 33_{,38} = 26_{,10} = 52_{,10} **խրդուբարեն**, F. **խրդուբարեն**;
 33_{,38} = 26_{,12} = 53_{,1} **կրովնն**, F. **կրոնն**;
 35_{,1} = 26_{,12} = 53_{,1} **ի տիտանն**, F. **եւ տիտանն**:
 Alfred Schoene «*ի տիտանն*», *արդեւ ուղղնդ*
կր «*եւ տիտանն*»:

Ե. ԷՁՄ. ԹԻԻ 1775 ՁԵՌԱԳԻՐ. ԹԵՐԹԲ
 126^ա—127^ա (= ALF. SCHOENE 35_{,4}—35_{,28}
 = ԱԻԳԵՐ. 26_{,17}—27_{,8} = 53_{,6}—54_{,7} ՄԻՆՁԵՒ
 «ԹԱԳԱՆՈՐԵՐ»):

F. *Վերնագիր*՝ «Աբիւղենեա վն. Սենեքերիբ»,
Աղգնեալ՝ «Աբիւղենեայ վան Սենեքերի-
 մայ»:

- 35_{,4} = 26_{,18} = 53_{,7} **Յայնմ ժամանակի**, F. **Յայնմ ժամանակէ**;
 35_{,4} = 26_{,19} = 53_{,8} **սինեքերիբ**, F. **սենեքերիբ**;
 35_{,6} = 26_{,21} = 53_{,10} **զբարեղոնն**, F. **զբարելոն**;

- 35,₇ = 26,₂₂ = 53,₁₁ *Հնազանդէր, F. Հնազա-
դէր: F. վրիպակ:*
- 35,₈ = 26,₂₃ = 53,₁₂ *կիղկեցւոց, F. կիղկե-
ցւոց:*
- 35,₈ = 26,₂₃ = 53,₁₂ *զտորմիղ, F. զտորմիլ:*
- 35,₈₋₉ = 26,₂₄ = 53,₁₃ *նաւացն յունաց, F.
նաւաց յունացն:*
- 35,₉ = 26,₂₅ = 53,₁₄ *վկանդէր, F. զկանդէր:
F. վրիպակ: [շինէր:*
- 35,₉ = 26,₂₅ = 53,₁₄ *եւ շնէր, F. (եւ չիք)*
- 35,₁₁ = 26,₂₇ = 53,₁₆ *բայ, F. բա:*
- 35,₁₂ = 26,₂₇ = 53,₁₆ *դքաջութիւնն, F. դքա-
ջութիւնն:*
- 35,₁₃ = 26,₂₈ = 53,₁₇ *դձեւ, F. ձեւ:*
- 35,₁₃ = 26,₂₉ = 53,₁₈ *բաբելոնի, F. բաբելոնի:*
- 35,₁₅ = 26,₃₀ = 53,₁₉ *կիւգնոս, F. կիգնոս:*
- 35,₁₅ = 26,₃₁ = 53,₂₀ *որպէս գունակ, F. պէս
գունակ:*
- 35,₁₆ = 26,₃₂ = 53,₂₁ *բաբելոնի, F. բաբելոնի:*
- 35,₁₇ = 26,₃₃ = 53,₂₂ *եւ յետնորա, F. (եւ չիք)
յետնորայ:*
- 35,₁₈ = 26,₃₄ = 53,₂₃ *յորդան, F. յորդան:*
- 35,₁₈ = 26,₃₄ = 53,₂₃ *ադրամիւլայ, F. արդա-
միլայ:*
- 35,₁₉ = 26,₃₆ = 53,₂₅ *աքերդիս, F. աքերդիս:*
- 35,₂₂₋₂₃ = 26,₃₉₋₄₀ = 53,₂₈₋₂₉ *վարձկանու-
թիւնն օգնականութեան, F. վարձանս եւ
թիւնն աւգնականութեան: F. յուսազոյն
k: վիճելի k նոյն իսկ թիւ արդեօք "վարձ-
կանութիւնն" ոսկեդարեան շատ k թիւ ոչ:*
- 35,₂₅ = 27,₃ = 54,₂ *աքերդիսն, F. աքեր-
դիսն:*
- 35,₂₇ = 27,₆ = 54,₅ *սարդանապաղղոսն, F.
սարդանապաղղոսն:*
- 35,₂₈ = 27,₇ = 54,₆ *ասորեստանեաց, F. ասո-
րեստանեաց:*

- Զ. Է.ՋՄ. Թ.Ի.Ի 1775 2ԵՌԱԳԻԲ. ԹԵՐԹԻԲ
127 ա—128 ա (= ALF. SCHOENE Է.Ջ 53,₃₄—
55,₈ = ԱԻԳԵԲ. 39,₁₅—40,₁₂ = 81,₇—82,₁₉):
- F. վերնագիր՝ "Ի կաստովրի Համառուա մատենէ":
- 53,₃₅ = 39,₁₅ = 81,₉ *ասէ, F. ասէ չիք:*
- 53,₃₅ = 39,₁₅ = 81,₉ *ասորեստանեաց, F. ասո-
րեստանեայց:*
- 53,₃₆ = 39,₁₆ = 81,₁₀ *կիկղուպայքն, F. կիկղու-
պայքն:*
- 53,₃₇ = 39,₁₇ = 82,₁ *շանթս, F. շանդս, F.
շուսանցրոս՝ շանդիս:*
- 53,₃₆ = 39,₁₆ = 82,₂ *արամագղայ, F. արա-
մագղայ:*
- 53,₃₆ = 39,₁₆ = 82,₃ *տիտանացիսն, F. տիտա-
նացիսն, F. շուսանցրոս՝ տիտանսն:*
- 53,₃₉ = 39,₂₂ = 82,₆ *արքայ, F. արքա:*
- 53,₄₀ = 40,₁ = 82,₈ *թէ, F. եթէ:*
- 55,₁ = 40,₂ = 82,₉ *զօրավիգն, F. զաւրաւիգն:*
- 55,₁ = 40,₃ = 82,₁₀ *հերակիւ, F. հերակիւ:*
- 55,₂ = 40,₄ = 82,₁₁ *դիսնիսի, F. դիսնիսի:*
- 55,₃ = 40,₅ = 82,₁₂ *բէղոս, F. բեղոս:*
- 55,₅ = 40,₈ = 82,₁₅ *ասորեստանեաց, F. ասո-
րեստանեայց:*
- 55,₇ = 40,₁₀ = 82,₁₇ *ասորեստանեաց, F. ասո-
րեստանեայց:*

Արտատ. Ի ՀԱ.

Յ. ՄԱՆԱԿՅԱՆ

«Ազգային գրադարան»

NL0397104

